

Lara Prescott

Secretele pe care nu le-am spus

Traducere din engleză și note de
Alexandra Fusoi

Capitolul 1

MUZA

Când au venit bărbații în costume negre, fiica mea le-a oferit ceai. Bărbații au acceptat, politicoși ca niște invitați. Însă când au început să-mi deșarte pe podea sertarele biroului, să tragă brațe de cărți de pe rafturi, să întoarcă saltelele și să scotocească prin dulapuri, Ira a luat de pe sobă ceainicul care fluiera și a pus înapoi în bufet ceștile și farfuriile.

Când un bărbat care ducea o ladă mare le-a ordonat celorlalți să strângă orice era util, băiatul meu mai mic, Mitea, s-a dus pe balcon, unde-și ținea ariciul. L-a îndesat în pulover, de parcă bărbații urmau să-i pună în cutie și animalul de companie. Unul dintre ei — cel care și-a lăsat mâna să alunece pe spatele meu când m-au băgat în mașina lor neagră — l-a mângâiat pe Mitea pe creștet și i-a zis bravo. Mitea, blândul Mitea, i-a împins mâna violent și s-a retras în dormitorul pe care-l împărțea cu soră-sa.

Mama, care era la baie când veniseră bărbații, a apărut purtând doar un halat, cu părul încă ud și fața roșie.

— Ți-am spus eu că așa o să se întâmple. Ți-am spus că o să vină.

Bărbații mi-au răscolit scrisorile de la Boris, notițele, listele de alimente, tăieturile din ziare, revistele, cărțile.

— Ți-am zis că n-o să ne aducă decât necazuri, Olga.

Înainte să apuc să răspund, un bărbat m-a prins de braț — mai degrabă ca un iubit decât ca o persoană trimisă să mă aresteze — și, cu răsuflarea fierbinte pe gâtul meu, a zis că trebuie să plecăm. Am încremenit. A fost nevoie de urletele copiilor mei ca să revin în prezent. Ușa s-a închis în urma noastră, dar urletele lor s-au auzit și mai tare.

Mașina a cotit de două ori la stânga, apoi o dată la dreapta. După aceea, din nou la dreapta. N-a trebuit să mă uit pe geam ca să știu unde mă duceau bărbații în costume negre. Îmi era greață și i-am spus asta celui de lângă mine, care mirosea a ceapă prăjită și varză. A deschis geamul, un mic semn de bunăvoință. Însă greața persista și, când s-a ivit clădirea mare, din cărămidă galbenă, am icnit.

În copilărie, fusesem învățată să-mi țin răsuflarea și să-mi limpezesc gândurile când treceam pe lângă Lubianka — se zicea că Ministerul pentru Securitatea Statului putea să-și dea seama dacă aveai gânduri anti-sovietice. La vremea aceea, habar n-aveam ce erau gândurile antisovietice.

Mașina a trecut printr-un sens giratoriu și apoi a intrat pe poarta care dădea în curtea interioară a Lubiankăi. Mi s-a umplut gura de fiere, pe care am înghițit-o repede. Bărbații de lângă mine s-au îndepărtat cât de mult au putut.

Mașina s-a oprit.

— Care-i cea mai înaltă clădire din Moscova? a întrebat, în timp ce deschidea ușa, bărbatul care mirosea a ceapă și varză.

Am mai simțit un val de greață și m-am aplecat, eliminând micul dejun, cu ouă prăjite, pe pietrele de pavaj, ratând cu puțin pantofii negri tociți ai bărbatului.

— Lubianka, bineînțeles. Se spune că din subsol poți să vezi până în Siberia.

Al doilea bărbat a râs și și-a stins țigara cu tocul pantofului.

Am scuipat de două ori și m-am șters la gură cu dosul mâinii.

Odată intrați în clădirea masivă de cărămidă galbenă, bărbații în costume negre m-au predat către două femei gardian, dar nu înainte să-mi arunce o privire care spunea că ar trebui să fiu recunoscătoare că nu sunt ei cei care să mă ducă până la celulă. Femeia mai masivă, cu o urmă de mustață, stătea pe un scaun de plastic albastru aflat într-un colț, în timp ce femeia mai micuță mi-a cerut, cu o voce așa de blândă, că parcă încerca să convingă un bebeluș să facă la toaletă, să mă dezbrac. Mi-am scos haina, rochia și pantofii și am rămas în lenjeria de culoarea pielii, în timp ce femeia mai scundă mi-a luat ceasul și inelele. Le-a dat drumul într-o cutie metalică, cu un zăngănit care a răsunat din zidurile de beton, și mi-a făcut semn să-mi desfac sutienul. M-am împotrivit, încrucișându-mi brațele.

— Avem nevoie de el, a spus femeia care stătea pe scaunul albastru — primele cuvinte pe care mi le-a adresat. Ai putea să te spânzuri.

Mi-am desfăcut sutienul și l-am scos, iar aerul rece mi-a lovit pieptul. Le-am simțit ochii cercetându-mi trupul. Chiar și în aceste condiții, femeile se compară.

— Ești gravidă? a întrebat femeia mai masivă.

— Da, am răspuns.

Era prima dată când spuneam acest lucru cu glas tare. Ultima dată când făcusem dragoste cu Boris fusese la o săptămână după ce se despărțise de mine pentru a treia oară.

— S-a terminat, îmi spusese. Trebuie să se termine.

Îi distruseam familia. Eram cauza durerii lui. Îmi spusese toate astea în timp ce pășeam pe o alee de lângă Arbat și am căzut în pragul unei brutării. M-a ridicat, iar eu am țipat la el să mă lase în pace. Lumea s-a oprit și se uita.

Săptămâna următoare, era la ușa mea. Adusese un dar: un halat japonez scump, pe care i-l procuraseră de la Londra surorile lui.

— Probează-l de dragul meu, m-a implorat.

M-am ascuns după paravan și l-am pus pe mine. Țesătura era scorțoasă și nu mă avantaja, umflându-se pe burtă. Era prea mare — poate că le zisese surorilor lui că era un dar pentru nevastă-sa. Îl detestam și i-am și spus. A râs.

— Atunci scoate-l, m-a rugat.

L-am scos.

După o lună, a început să mă furnice pielea, ca atunci când te cufunzi într-o baie fierbinte venind de la frig. Mai simțisem furnicăturile alea, cu Ira și Mitea, și știam că-i port copilul.

— Atunci o să vină curând la tine un doctor, mi-a zis femeia gardian mai scundă.

M-au percheziționat, mi-au luat totul, mi-au dat o salopetă gri largă și papuci cu două numere mai mari și m-au înșoțit într-o cutie de ciment în care se aflau doar un preș și o găleată.

Am fost ținută în cutia de ciment trei zile și am primit cașă și lapte acru de două ori pe zi. A venit și un doctor să mă controleze, deși doar ca să confirme ce știam deja. Datorită copilului care creștea în mine fuseseră împiedicate să se petreacă lucrurile mai îngrozitoare despre care auzisem că li se întâmplau femeilor în cutia aceea.

După trei zile, m-au mutat într-o încăpere mare, tot din ciment, cu alte 14 deținute. Mi s-a dat un pat cu cadru metalic prins cu șuruburi în podea. Imediat ce gardienii au închis ușa, m-am întins.

— Nu poți să dormi acum, a zis o tânără care stătea pe patul de alături.

Avea brațe subțiri, cu răni în coate.

— O să vină și o să te trezească.

A arătat spre luminile fluorescente care străluceau deasupra.

— Nu e permis somnul în timpul zilei.

— Și o să ai noroc dacă ai parte de o oră de somn noaptea, a spus o a doua femeie.

Semăna puțin cu prima, dar părea suficient de bătrână ca să-i fie mamă. M-am întrebat dacă erau rude sau dacă, după ce ajungeau în locul ăsta, sub lumina asta strălucitoare, purtând aceleași haine, toate ajungeau până la urmă să semene unele cu altele.

— Atunci vin să te ia la *micile lor discuții*.

Femeia mai tânără i-a aruncat o privire celei mai în vârstă.

— Ce facem în loc să dormim? am întrebat.

— Așteptăm.

— Și jucăm șah.

— Șah?

— Da, a răspuns o a treia femeie, care stătea la o masă, în cealaltă parte a încăperii.

A ridicat un cal de șah, modelat dintr-un degetar.

— Joci?

Nu jucam, dar aveam să învăț în următoarea lună de așteptare.

Gardienii au venit. În fiecare noapte, scoteau câte o femeie și o aduceau înapoi în Celula nr. 7 după câteva ore, tăcută și cu ochii roșii. Mă întăream în fiecare noapte, pregătită să vină să mă ia, dar tot am fost surprinsă când au venit, în sfârșit, după mine.

M-a trezit bătaia unui baston de lemn pe umărul gol.

— Inițialele! s-a răstit gardianul aplecat peste patul meu.

Bărbații care veneau noaptea întrebau întotdeauna care erau inițialele înainte să ne ia de-acolo. Am mormăit un răspuns. Gardianul mi-a spus să mă îmbrac și nu și-a mutat privirea cât am făcut-o.

Am mers de-a lungul unui coridor întunecos și am coborât câteva rânduri de trepte. Mă întrebam dacă zvonurile erau adevărate: că Lubianka avea 20 de etaje sub pământ și era legată de Kremlin prin tuneluri și că un tunel ajungea până la un buncăr dotat cu tot luxul, construit pentru Stalin în timpul războiului.

Am fost dusă până la capătul unui alt coridor, la o ușă marcată 271. Gardianul a întredeschis-o, a aruncat o privire înăuntru, apoi, râzând, a deschis-o larg. Nu era o celulă, ci un depozit plin cu stive de conserve de carne și cutii de ceai, și saci de făină de secară așezați în ordine unul peste altul. Gardianul a mormăit și a arătat către o altă ușă, aflată în cealaltă parte a încăperii, aceasta fără niciun număr. Am deschis-o. Înăuntru mi-a fost greu să mă adaptez la lumină.

era un birou cu mobilier elegant, care n-ar fi fost deplasat într-un hol de hotel. Un perete era acoperit cu rafturi ticșite cu cărți legate în piele; lângă un alt perete se aflau trei gardieni. La biroul mare din mijlocul încăperii stătea un bărbat cu tunică militară. Pe biroul lui se aflau teancuri de cărți și scrisori: cărțile *mele*, scrisorile *mele*.

— Ia loc, Olga Vsevolodovna, a spus.

Bărbatul avea umerii lăsați ai cuiva care-și petrecuse o viață în spatele unui birou sau aplecat din cauza unor munci grele; după mâinile lui cu o manichiură perfectă, cu care își ținea ceașca de ceai, am bănuț că era vorba de prima variantă. M-am așezat pe scăunelul din fața lui.

— Îmi pare rău că te-am făcut să aștepți, mi-a zis.

Am început cu discursul pe care avusesem săptămâni întregi să-l pregătesc:

— N-am făcut nimic rău. Trebuie să mă eliberați. Am familie. Nu există...

A ridicat un deget.

— Nimic rău? O să stabilim asta... cu timpul.

A oftat și s-a scobit între dinți cu vârful unghiei groase, îngălbenite, de la degetul mare.

— Și o să cam dureze.

Crezusem că aveau să-mi dea drumul din clipă în clipă, că toate se vor rezolva, că o să-mi petrec Anul Nou stând lângă o sobă încinsă și închinând cu Boris un pahar de vin georgian.

— Așadar, ce-ai făcut?

A răsfoit niște hârtii și a ridicat ceva ce părea să fie un mandat.

— Ai exprimat *opinii antisovietice de natură teroristă*, a spus el, de parcă ar fi citit lista de ingrediente pentru o rețetă de prăjitură cu miere.

Ai zice că groaza se simte rece, că îți amorțește trupul, o pregătire pentru vătămirile care urmează. Pentru mine, a fost o fierbințeală care ardea ca focul, străbătându-mă din cap până în picioare.

— Te rog, am spus. Trebuie să vorbesc cu familia.

— Permite-mi să mă prezint.

A zâmbit și s-a rezemat de spătarul scaunului, făcând pielea să scârțâie.

— Eu sunt umilul tău anchetator. Pot să-ți ofer niște ceai?

— Da.

N-a făcut nicio mișcare să-mi dea ceai.

— Mă cheamă Anatoli Sergheievici Semionov.

— Anatoli Sergheievici...

— Poți să mi te adresezi cu Anatoli. O să ajungem să ne cunoaștem destul de bine, Olga.

— Poți să-mi spui Olga Vsevolodovna.

— E bine.

— Și aș vrea să fii direct cu mine, Anatoli Sergheievici.

— Și eu aș vrea să fii sinceră cu mine, Olga Vsevolodovna.

Și-a scos o batistă folosită din buzunar și și-a suflat nasul.

— Spune-mi despre romanul ăsta pe care-l scrie. Am auzit câte ceva.

— Cum ar fi?

— Spune-mi, a zis el. Despre ce e *Doctor Jivago*?

— Nu știu.

— Nu știi?

— Încă mai scrie la el.

— Să zicem că te las singură o vreme, cu o bucătică de hârtie și un stilou... Poate ai reuși să te gândești la ce știi sau nu despre carte și să scrii totul. E bine așa?

N-am răspuns.

S-a ridicat și mi-a întins un teanc de coli albe. A scos din buzunar un stilou placat cu aur.

— Uite, folosește stiloul meu.

M-a lăsat cu stiloul lui și cu hârtia lui și cu cei trei gardieni ai lui.

Dragă Anatoli Sergheievici Semionov,

Oare să formulez ca o scrisoare? Cum se formulează corespunzător o mărturisire?

Am ceva de mărturisit, dar nu e ceea ce vrei să auzi.

Și cu o asemenea mărturisire, de unde se începe? Poate cu începutul?

Am pus stiloul jos. Prima dată când l-am văzut pe Boris, era la o lectură publică. Stătea în spatele unui pupitrul simplu de lemn, cu un reflector lucind pe părul lui argintiu și o strălucire pe fruntea înaltă. În timp ce-și citea poezia, avea ochii larg deschiși, era zâmbitor și copilăros, radiind prin public ca niște valuri, chiar până la locul meu din balcon. Măinile i se mișcau cu iuteală, ca și cum ar fi dirijat o orchestră. Și într-un fel chiar asta și făcuse. Uneori, publicul nu se putea abține și striga versurile înainte să apuce el să le spună. Odată, Boris se oprise și ridicase privirea spre lumini și aș fi jurat că mă putea vedea privind-l de la balcon — că privirea mea a pătruns prin luminile albe ca s-o întâlnească pe-a lui. Când a terminat, m-am ridicat cu mâinile împreunate, uitând să aplaud. Am privit în vreme ce oamenii s-au grăbit spre scenă și l-au înconjurat, și am rămas în picioare în timp ce rându-l meu, apoi toată loja și apoi întreaga sală s-au golit.

Sau ar trebui să încep cu felul cum a început?

La mai puțin de o săptămână după lectura de poezie, Boris stătea de vorbă, pe covorul roșu gros din holul de la *Novii Mir*, cu noul editor al revistei literare, Constantin Mihailovici Simonov, un bărbat cu șifonierul plin de costume de dinaintea războiului și care purta două inele cu sigiliu cu rubin care se ciocneau când trăgea din pipă. Nu era ceva neobișnuit ca scriitorii să vină în vizită la redacție. De fapt, primeam de multe ori sarcina să le fac turul, să le ofer ceai, să-i scot la prânz — amabilitățile obișnuite. Însă Boris Leonidovici Pasternak era cel mai cunoscut poet rus în viață, așa încât Constantin și-a asumat rolul de gazdă, plimbându-l de-a lungul șirului de birouri, prezentându-l redactorilor, graficienilor, traducătorilor și altor membri ai personalului. De aproape, Boris era și mai atrăgător decât fusese pe scenă. Avea 56 de ani, dar ai fi putut să-i dai 40. Ochii îi fugeau de la unul la altul în timp ce schimba politeteuri cu ei, iar pomeții înalți îi erau scoși în evidență de zâmbetul larg.

Când se apropiau de biroul meu, am luat traducerea la care lucram și am început să fac semne la întâmplare pe manuscrisul de poezie. Sub birou, îmi fâțâiam picioarele în pantofii cu toc.

— Aș vrea să vă prezint uneia dintre cele mai înfocate admiratoare ale dumneavoastră, i-a spus Constantin lui Boris. Olga Vsevolodovna Ivinskaia.

Am întins mâna. Boris mi-a întors încheietura ca să-mi sărute dosul mâinii.

— Încântat să vă cunosc.

— Îmi plac poeziile dumneavoastră încă de când eram mică, am spus eu, prostește, în timp ce el se retrăgea.

A zâmbit, dând la iveală strungăreața.

— De fapt, acum lucrez la un roman.

— Despre ce? am întrebat, blestemându-mă pentru că îi cer unui scriitor să-și expună proiectul înainte să-l fi terminat.

— Este despre vechea Moscova. Una pe care ești mult prea tânără ca să ți-o aduci aminte.

— Ce palpitant, a spus Constantin. Apropo de asta, ar trebui să stăm de vorbă la mine în birou.

— Sper să te mai văd, Olga Vsevolodovna, a zis Boris. E foarte plăcut că încă mai am admiratori.

De acolo a pornit.

Prima dată când am fost de acord să mă întâlnesc cu el, eu am întârziat și el a ajuns devreme. A spus că nu-l deranjează, că a ajuns cu o oră mai devreme în Piața Pușkinskaia și i-a făcut plăcere să se uite cum se așază porumbel după porumbel în vârful statuii de bronz a lui Pușkin, ca niște pălării însuflețite, cu pene. Când m-am așezat lângă el pe bancă, mi-a luat mâna și a spus că nu s-a mai gândit la nimic altceva de când mă cunoscuse, că nu se putea stăpâni să se gândească la cum ar fi să mă vadă apropiindu-mă și așezându-mă lângă el, cum ar fi să-mi ia mâna.

După aceea, în fiecare dimineață mă aștepta în fața apartamentului. Înainte de serviciu, ne plimbam pe bulevardele largi, prin piețe și parcuri, înainte și înapoi pe fiecare pod care traversa Moscova, niciodată cu vreo destinație în minte. Teii fuseseră în plină floare în vara aceea și tot orașul mirosea a miere, dulce și ușor putred.

Îi spuneam totul: despre primul meu soț, pe care-l găsisem spânzurat în apartamentul nostru; despre al